

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/19-13/01
Urbroj: 50301-29/09-19-2
Zagreb, 7. veljače 2019.

Hs**NP*021-12/19-08/01*50-19-04**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: 07-02-2019	
Parlamentska oznaka	Org. jed.
021-12/19-08/01	63
Podžbeni broj	Pril. Vrij.
50-19-04	- -

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Interpelacija o radu Vlade Republike Hrvatske radi postupanja Vlade Republike Hrvatske vezanih uz nabavku eskadrile višenamjenskih borbenih aviona - Izvješće Vlade Republike Hrvatske

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, Klase: 021-12/19-08/01, Urbroja: 65-19-03, od 28. siječnja 2019. godine

Na temelju članka 147. stavka 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13, 113/16, 69/17 i 29/18) Vlada Republike Hrvatske povodom Interpelacije o radu Vlade Republike Hrvatske radi postupanja Vlade Republike Hrvatske vezanih uz nabavku eskadrile višenamjenskih borbenih aviona, koju je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijelo 16 zastupnika u Hrvatskome saboru, daje sljedeće

IZVJEŠĆE

Vlada Republike Hrvatske odbacuje sve navode iz Interpelacije kao neosnovane, neutemeljene i paušalne te predlaže Hrvatskome saboru da odbije prijedloge zaključaka iz Interpelacije.

1. UVODNO

Nakon što je problematika nabave i opremanja višenamjenskim borbenim avionom odgađana petnaestak godina, upravo je ova Vlada Republike Hrvatske pokrenula rješavanje pitanja nabave višenamjenskoga borbenog aviona, a time i daljnji opstanak Hrvatskoga ratnog zrakoplovstva, kao grane Hrvatske vojske.

Godine 2013. ugovoren je remont aviona MiG-21 s predviđenim produljenjem životnog vijeka do kraja 2024. godine. Navedeni remont nije proveden na zadovoljavajući način, s čim su upoznata nadležna državna tijela. Takav ishod remonta i odgađanje odluke o borbenom zrakoplovstvu bio je jedan od razloga za pokretanje postupka o nabavi višenamjenskoga borbenog aviona.

Dugoročnim planom razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske za razdoblje od 2015. do 2024. godine (koji je donesen 12. prosinca 2014. godine) definirano je da do kraja 2016. godine treba utvrditi mogućnost zadržavanja sposobnosti borbenoga zrakoplovstva.

Prvi preduvjet da bi se krenulo u takav projekt bilo je povećanje obrambenog proračuna, što ova Vlada kontinuirano provodi od 2017. godine.

Početak 2017. godine, a u svrhu analize svih podataka i procesa nabave višenamjenskoga borbenog aviona, više stručnih timova Ministarstva obrane i Oružanih snaga Republike Hrvatske posjetilo je nekoliko država koje su rješavale problem zamjene ili modernizacije borbenih aviona (Bugarska, Češka, Mađarska, Rumunjska, Slovačka).

Vijeće za obranu, na sjednici 6. travnja 2017., raspravljalo je o stanju borbenog zrakoplovstva Republike Hrvatske. Na sjednici Vijeća konsenzusom je zaključeno kako će se pristupiti rješavanju pitanja daljnjeg razvoja sposobnosti zaštite zračnog prostora Republike Hrvatske od strane Oružanih snaga Republike Hrvatske.

2. TRANSPARENTNOST PROCESA I DUŽNA PAŽNJA

Što se tiče prigovora iz Interpelacije koji se odnose na transparentnost samog procesa i dužne pažnje prilikom donošenja odluka, očitujemo se kako slijedi:

Ministar obrane donio je 24. svibnja 2017. Odluku o osnivanju Stručnog tima za provedbu pripremnih radnji za nabavu višenamjenskoga borbenog aviona (Klasa: OGR. 023-03/17-03/1, Urbroj: 512-01-17-9) (u daljnjem tekstu: Stručni tim Ministarstva obrane), kojom su određene zadaće Stručnog tima, i to: izrada Taktičko-tehničke studije višenamjenskoga borbenog aviona odnosno definiranje polaznih taktičko-tehničkih zahtjeva kroz analizu odgovarajućih komponenti sposobnosti; priprema elemenata za izradu zahtjeva za ponudu u svrhu prikupljanja ponuda od potencijalnih ponuđača i izrada Studije izvodljivosti na temelju prikupljenih ponuda od potencijalnih ponuđača, s analizom troškova i koristi u svrhu donošenja daljnjih odluka.

Na sjednici Odbora za obranu Hrvatskoga sabora 5. srpnja 2017. Stručni tim Ministarstva obrane prezentirao je koncept procesa nabave višenamjenskoga borbenog aviona koji zahtijeva međuresorno djelovanje jer obuhvaća međudržavni ugovor i paket poslovno-gospodarske suradnje.

S obzirom na prijašnja iskustva u remontu aviona MiG-21 u Ukrajini i složenost nabave višenamjenskoga borbenog aviona, predložen je koncept međudržavnog ugovora, odnosno *Government to Government* (vlada s vladom), kako bi se osiguralo da države jamče provedbu svih segmenata ugovora. Odbor za obranu Hrvatskoga sabora tada je podržao prezentirani koncept procesa nabave višenamjenskoga borbenog aviona.

Načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske donio je 10. srpnja 2017. Taktičko-tehničku studiju višenamjenskoga borbenog aviona (Klasa: POV.033-01/17-01/1; Urbroj: 512-06-17-3) u kojoj su analizirane vlastite sposobnosti u odnosu na personalne, materijalne i financijske resurse, čime je definirana razina ambicije i taktičko-tehnički zahtjevi za izradu zahtjeva za ponudu.

Do 2015. godine Ministarstvo obrane i Oružane snage Republike Hrvatske proveli su niz razgovora u Republici Hrvatskoj i inozemstvu s potencijalnim ponuditeljima/proizvođačima višenamjenskoga borbenog aviona (Francuska Republika, Talijanska Republika, Država Izrael, Južna Koreja, Savezna Republika Njemačka, Kraljevina Švedska i Sjedinjene Američke Države), rezultat čega je niz pisanih izvješća čijom se pomnom analizom došlo do mogućih ponuditelja opcija koje bi zadovoljile prepoznate potrebe Hrvatskoga ratnog zrakoplovstva.

Uz najavu svim veleposlanstvima potencijalnih ponuditelja, Ministarstvo obrane uputilo je 20. srpnja 2017. zahtjev za ponudu (*Request for Proposal – RFP*) za novi ili rabljeni višenamjenski borbeni avion veleposlanstvima Helenske Republike, Države Izraela, Republike Koreje, Sjedinjenih Američkih Država (SAD) i Kraljevine Švedske s rokom za davanje ponuda (odgovor na *RFP*) do 3. listopada 2017.

Zahtjev za ponudu (*RFP*) za višenamjenski borbeni avion obuhvaća *Government to Government*, kao jedan od osnovnih uvjeta realizacije opremanja s obzirom na to da nabava višenamjenskoga borbenog aviona ima široke i dugoročne sigurnosne, obrambeno-političke i ekonomske posljedice za Republiku Hrvatsku. Takav način nabave u skladu je s člankom 41. stavkom 1. točkom 10. Zakona o javnoj nabavi (Narodne novine, br. 120/16) kojim je propisano da se taj Zakon ne primjenjuje na sklapanje ugovora o javnoj nabavi koji uključuje obrambene ili sigurnosne značajke, a koje sklapaju državna tijela ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave Republike Hrvatske s državnim tijelima ili tijelima regionalne ili lokalne vlasti države članice ili treće države, a odnose se na: nabavu vojne opreme ili sigurnosno osjetljive opreme; radove i usluge izravno povezane s takvom opremom, ili radove i usluge za izričito vojne namjene, ili sigurnosno osjetljive radove i sigurnosno osjetljive usluge.

Zbog složenosti opremanja, dugoročne operativne uporabe i ukupnog održavanja sposobnosti borbenog zrakoplovstva koje osim aviona uključuje operativnu i tehničku potporu, obuku, izgradnju infrastrukture, nužno je partnerstvo s državom ponuditeljem, a ne samo s proizvođačem aviona. Takvo partnerstvo moguće je jedino realizacijom projekta na razini vlada, čime su vlade jamac realizacije svih segmenata ugovora.

Kvantitativni i kvalitativni zahtjevi iz Zahtjeva za ponudu (*RFP*) temeljeni su na Taktičko-tehničkoj studiji, što uključuje *Total Package* za 100 sati letenja po avionu / 1200 sati godišnje ukupno koji čini: isporuku 12 aviona (10 jednosjeda i dva dvosjeda), simulator letenja, obuku osoblja, inicijalni paket naoružanja, pričuvne dijelove, usluge tehničke potpore, alat i opremu za potporu letenja, prilagodbu infrastrukture te transport dijelova i opreme prema definiranom rasporedu.

U Zahtjevu za ponudu (*RFP*) definirana je i metodologija evaluacije i usporedbe temeljena na Analitičkom hijerarhijskom procesu koji ocjenjuje odgovarajuće ponude nizom međusobnih usporedbi unutar određenih četiriju glavnih domena (kriterija) i deset poddomena (kriterija), kako bi svi sudionici procesa bili u potpunosti upoznati s načinom ocjena ponuda te kako bi postupak nabave i u tom pogledu bio u cijelosti i neupitno transparentan.

Navedena su objašnjenja o načinu kojim se želi utvrditi ukupna cijena operativne uporabe aviona u životnom vijeku i uvjeti izravnih troškova nabave te predložak za odgovor ponuditelja na zahtjeve Republike Hrvatske u kojem je objašnjen način popunjavanja tablice sa zahtijevanim informacijama, struktura tablice, način označavanja odgovora i traženi financijski podaci.

Objašnjen je proces, postupci, pravni i vremenski okvir te model razmjene i zaštite informacija za dvije glavne programske podfaze koje se sukcesivno provode: priprema ponude od 20. srpnja 2017. do 3. listopada 2017. (*Preparation*) te validacija i evaluacija ponuda od 3. listopada 2017. do 30. studenoga 2017. (*Validation & Assessment*).

Za svaku od njih objašnjeni su ciljevi, raspored i ishodi prema jasno definiranim uvjetima i proceduri kojima je svim ponuditeljima dana jednaka mogućnost pregovora o uvjetima ponude i davanje konačne ponude (75 dana) te mogućnost dopune i objašnjenja odgovora radi kompletiranja informacija (45 dana). Navedene države to su i iskoristile kao završnu pripremu za konačnu ponudu.

U definiranom roku, 3. listopada 2017., održane su prezentacije ponuda (odgovora na *RFP*) te je predana dokumentacija od navedenih država u pisanom i elektroničkom obliku Ministarstvu obrane.

Otvaranju ponuda u Ministarstvu obrane prisustvovali su predstavnici Ministarstva obrane i Oružanih snaga Republike Hrvatske, Ureda predsjednice Republike Hrvatske, Vlade Republike Hrvatske, Državnog odvjetništva Republike Hrvatske te članovi Stručnog tima Ministarstva obrane.

Od 3. listopada 2017. do 24. studenoga 2017. provedena je validacija i evaluacija pristiglih ponuda. Napravljena je detaljna analiza ponuda kako bi se utvrdilo jesu li na sve zahtjeve za podatke poslani primjereni odgovori te njihova analiza i procjena prema utvrđenim domenama (kriterijima) i poddomenama (potkriterijima) definiranim zahtjevom za ponudu (*RFP*) te je Stručni tim Ministarstva obrane izradio izvješće koje je sadržavalo detaljne tablice bodovanja ponuda i njihov ukupni poredak. Metodologija evaluacije i usporedbe temeljila se na matematičkom modelu (analitičkom hijerarhijskom procesu) koji ocjenjuje odgovarajuće ponude nizom međusobnih usporedbi brojnih atributa i značajki performansi unutar određenoga bitnog kriterija.

Kriterije i potkriterije za procjenjivanje čine četiri glavne domene (strateška domena, domena sposobnosti, financijska domena i domena investicija) i deset poddomena, a unutar svake poddomene međusobnom usporedbom bodovno su ocijenjena 122 područja i 284 elementa.

Završna vrijednost svake domene rezultat je umnoška dobivene bodovne vrijednosti unutar svake poddomene i pojedinačnoga težinskog kriterija.

Studija izvodljivosti završena je 30. studenoga 2017. kojom se, na temelju taktičko-tehničkih zahtjeva višenamjenskoga borbenog aviona te analize i evaluacije svih ponuda, daje prijedlog odabira višenamjenskoga borbenog aviona za Republiku Hrvatsku, uključujući analizu rizika koja među ostalim prepoznaje i problematiku pribavljanja *Third Party Transfer (TPT)* i projekciju ukupnih troškova uporabe višenamjenskoga borbenog aviona za najpovoljnijeg ponuditelja.

Na osnovi ukupnih ocjena ponuda, a prema utvrđenom relativnom odnosu domena i poddomena, ponuda Države Izraela vrednovana je kao prva s 81,73 postotna boda, ponuda Kraljevine Švedske kao druga sa 69,07 postotnih bodova, ponuda SAD-a treća sa 65,72 postotna boda i ponuda Helenske Republike vrednovana je s 35,1 postotnim bodom.

Ponuda Države Izraela iznosila je 475 milijuna USD.

Ponuda Helenske Republike iznosila je 171 milijun EUR, no nisu bili definirani dodatni troškovi, ponuda nije u cijelosti odgovarala zahtjevu za ponudom, otplatni plan nije definiran te nije bilo moguće procijeniti ukupne troškove.

Ponuda Kraljevine Švedske iznosila je 933.200.000 EUR, a ukupna procjena troškova iznosila je 1,04 – 1,11 milijardi EUR.

Osnovna ponuda SAD-a iznosila je 1,553 milijardi USD, bez troškova naoružanja i obuke te nije bilo moguće procijeniti ukupne troškove.

Iz svega navedenog zaključeno je da je izraelska ponuda bila potpuna i najprihvatljivija, uključujući i u financijskom smislu.

Stručni tim Ministarstva obrane 14. prosinca 2017. prezentirao je Odboru za obranu Hrvatskoga sabora Studiju izvodljivosti za višenamjenski borbeni avion koja sadrži komparativnu analizu i evaluaciju svih ponuda sa završnim rangiranjem, analizom rizika i projekcijom ukupnih troškova uvođenja u operativnu uporabu višenamjenskoga borbenog aviona. Prije održavanja sjednice Ministarstvo obrane je dostavilo Odboru za obranu Hrvatskoga sabora kompletnu dokumentaciju koja se sastojala od gotovo 2000 stranica, uključujući i sve četiri ponude, Taktičko-tehničku studiju, Zahtjev za ponudu, Studiju izvodljivosti i Zapisnik o ocjenjivanju.

Nakon provedene rasprave Odbor za obranu Hrvatskoga sabora, na temelju članka 6. stavka 2. Zakona o obrani, jednoglasno je dao mišljenje kojim podržava postupak nabave višenamjenskoga borbenog aviona koji je prezentirao Stručni tim Ministarstva obrane.

Ministarstvo obrane o redovitim aktivnostima i svim temama od interesa za javnost redovito izvještava javnost putem mrežne stranice www.morh.hr te je i o tijeku ovoga postupka redovito izvještavalo javnost putem mrežne stranice, na kojoj je od 27. ožujka 2018. objavljena cjelokupna kronologija postupka i davale se sve relevantne informacije vezane za nabavu višenamjenskoga borbenog aviona.

Vezano za navode iz Interpelacije kako Vlada nije postupala s dužnom pažnjom i kako je ignorirala stajališta SAD-a vezano za nabavu, iznosimo sljedeće:

Bitno je napomenuti da je zamjenik pomoćnika ministra vanjskih poslova SAD-a Michael P. Miller, zadužen za izdavanje *TPT-a*, 20. rujna 2017. potpisao odobrenje SAD-a za privremeni prijenos tehničkih podataka radi buduće moguće prodaje izraelskih aviona F-16 C/D Republici Hrvatskoj.

Izaslanstvo Ministarstva obrane i Oružanih snaga Republike Hrvatske prezentiralo je 11. siječnja 2018. godine Studiju izvodljivosti o odabiru višenamjenskoga borbenog aviona predsjedniku Vlade Republike Hrvatske Andreju Plenkoviću, potpredsjednicama Vlade Republike Hrvatske Mariji Pejčinović Burić i Martini Dalić, potpredsjedniku Vlade Republike Hrvatske i ministru obrane Damiru Krstičeviću, ministru unutarnjih poslova Davoru Božinoviću, ministru financija Zdravku Mariću i ministru hrvatskih branitelja Tomi Medvedu.

Kao zaključak sastanka, a u namjeri da se steknu sve potrebne informacije te posebno preispita procedura i uvjeti pribavljanja *TPT*-a, predsjednik Vlade Republike Hrvatske zatražio je od Ministarstva obrane da jedno izaslanstvo posjeti Državu Izrael, a drugo SAD te obave dodatne konzultacije s najmjerodavnijim sugovornicima.

Slijedom naloženoga Ministarstvo obrane uputilo je dva izaslanstva na dodatne konzultacije 18. siječnja 2018. u Državu Izrael (voditelj izaslanstva načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske general zbora Mirko Šundov) te 29. – 31. siječnja 2018. u SAD (pomoćnik ministra obrane Petar Mihatov), gdje su dobivene afirmativne informacije potrebne za nastavak procesa donošenja odluke o nabavi višenamjenskoga borbenog aviona, uključujući i dobivanje *TPT*-a.

Na pet sastanaka hrvatska strana informirana je kako slijedi:

Načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske general zbora Mirko Šundov posjetio je 18. siječnja 2018. Državu Izrael te mu je predstavnik izraelskog Ministarstva obrane i direktor SIBAT-a Mishel Ben Baruch u Tel Avivu još jednom pismeno potvrdio obvezu i odgovornost Izraela za ishođenje *TPT*-a od SAD-a za isporuku aviona F-16 Barak Republici Hrvatskoj, o čemu je službeno sastavljen i Zapisnik (Klasa: T-910-09/18-19-1, Urbroj: 512M3-18-1, od 22. siječnja 2018.). Ponovno je potvrđeno da će navedeni avion biti NATO kompatibilan te će na njemu biti provedeno produljenje resursa (*Service Life Extension Program – SLEP*), kako je i navedeno u ponudi Države Izraela.

Pomoćnik ministra obrane Petar Mihatov održao je sastanak u Pentagonu 29. siječnja 2018. s pomoćnikom ministra obrane SAD-a Robertom Karemom koji je istaknuo kako će SAD podržati bilo koji odabir, naročito ako se radi o avionima F-16. Također je naveo da dobivanje odobrenja za *TPT*, ukoliko je riječ o izraelskoj ponudi, nije političko pitanje, odnosno nije upitno. (Klasa: OGR. 910-09/18-40/1, Urbroj: 512M1-18-3, od 7. veljače 2018.).

Nadalje, pomoćnik ministra obrane Petar Mihatov održao je u State Departmentu 31. siječnja 2018. sastanak sa zamjenikom pomoćnika ministra vanjskih poslova SAD-a Michaelom P. Millerom (Klasa: OGR. 910-09/18-40/1, Urbroj: 512M1-18-2, od 7. veljače 2018.) koji je naglasio da u slučaju da se Republika Hrvatska odluči za kupnju izraelskih F-16, ne očekuje nikakve prepreke unutar institucija SAD-a u dobivanju odobrenja za njihovu isporuku Republici Hrvatskoj. Također je kazao kako je važno da Lockheed Martin podržava cijeli projekt.

Osim toga, hrvatski vojni izaslanik u SAD-u, brigadni general Ivica Olujić održao je u Washingtonu 10. siječnja 2018. sastanak s Yolom Habib Johnston, direktoricom Lockheed Martina za Europu, Izrael i Amerike (Klasa: OGR. 910-09/18-16/03, Urbroj: 512M1-020102/01-18-1), na kojem je izvijestila kako Lockheed Martin u potpunosti podržava bilo koji odabir triju aktualnih ponuda za avion F-16 te kako će poduprijeti sve tehničke zahtjeve koji će se pojaviti nakon sklapanja ugovora.

Brigadni general Ivica Olujić održao je 12. siječnja 2018. sastanak sa zamjenicom podtajnika za ratno zrakoplovstvo Heidi Grant (Klasa: OGR. 910-09/18-16/03, Urbroj: 512M1-020102/01-18-2) koja je izrazila bezrezervnu podršku hrvatskom projektu nabave izraelskog aviona F-16 te obećala pružiti svu potrebnu pomoć pri dobivanju *TPT*-a od SAD-a.

Potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar obrane na međunarodnoj sigurnosnoj konferenciji u Münchenu u veljači 2018. godini sastao se s izvršnom direktoricom Lockheed Martina Marillyn Hewson, koja je tom prigodom, a nakon toga i pismom iskazala podršku Lockheed Martina Republici Hrvatskoj za projekt nabave izraelskih F-16 (Klasa: 803-05/18-08/3, Urbroj: 512-01-18-3, od 19. veljače 2018.).

Nakon provedenih konzultacija nastavljen je proces donošenja odluke sazivanjem sjednice Vijeća za obranu. Na sjednici Vijeća za obranu održanoj 27. ožujka 2018. Vijeće za obranu prihvatilo je mišljenje i preporuke Stručnog tima Ministarstva obrane kako je najpovoljnija ponuda za višenamjenski borbeni avion ponuda Države Izraela te je dalo preporuku Vladi Republike Hrvatske za donošenje odluke o nabavi višenamjenskoga borbenog aviona.

Slijedom navedenoga i uzimajući u obzir cjelovitu službenu dokumentaciju, Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o nabavi višenamjenskoga borbenog aviona od Države Izraela 29. ožujka 2018. (Klasa: 022-03/18-04/78, Urbroj: 50301-29/09-18-2). Tom je Odlukom prihvatila završni prijedlog Stručnog tima Ministarstva obrane i preporuku Vijeća za obranu te odredila da je najpovoljnija ponuda – ponuda Države Izraela.

Vlada Republike Hrvatske tom je Odlukom zadužila Ministarstvo obrane da provede sve potrebne radnje u vezi sa sklapanjem ugovora između Republike Hrvatske i Države Izraela o nabavi višenamjenskoga borbenog aviona.

Navedenom Odlukom, radi pripreme prijedloga ugovora o poslovno-gospodarskoj suradnji između Republike Hrvatske i Države Izraela u vezi s nabavom višenamjenskoga borbenog aviona, osnovana je radna skupina koju su činili predstavnici Ministarstva obrane, Ministarstva vanjskih i europskih poslova, Ministarstva financija, Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta i Ureda predsjednika Vlade Republike Hrvatske.

Odlukom ministra obrane o provedbi radnji radi sastavljanja ugovora između Republike Hrvatske i Države Izraela o nabavi višenamjenskoga borbenog aviona od 19. travnja 2018. (Klasa: 023-03/18-03/1; Urbroj: 512-01-18-358) u Stručni tim Ministarstva obrane uključeni su i predstavnici drugih ustrojstvenih jedinica Ministarstva obrane i Oružanih snaga Republike Hrvatske radi sklapanja ugovora za nabavu višenamjenskoga borbenog aviona.

3. ODGOVORNOST VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I MINISTRA OBRANE ZA ODUSTANAK OD ZAPOČETOG POSTUPKA

Vezano za navode iz Interpelacije o potrebi utvrđivanja odgovornosti ministra obrane i Vlade Republike Hrvatske, iznosimo sljedeće:

Sklapanje ugovora bilo je, na zahtjev hrvatske strane, planirano nakon davanja odobrenja SAD-a Državi Izraelu za isporuku aviona Republici Hrvatskoj *Third Party Transfer (TPT)*.

Third Party Transfer (TPT) pisano je odobrenje Vlade SAD-a svakom pojedinom korisniku naoružanja i vojne opreme američkog podrijetla da ih transferira trećoj državi, a za pokretanje postupka i dobivanje *TPT-a* odgovorna je država koja je trenutačni vlasnik odnosno prodavatelj naoružanja i vojne opreme podnošenjem pisanog zahtjeva Vladi SAD-a.

TPT je bio isključivo obveza Države Izraela koja je to morala osigurati u dogovoru sa SAD-om, što je potvrđeno i u neposrednoj komunikaciji s Državom Izraelom na sastancima 17. i 18. siječnja 2018. te vidljivo i iz zajedničke bilješke s navedenih sastanaka (Klasa: T-910-09/18-19-1, Urbroj: 512M3-18-1), kao i u neposrednoj komunikaciji s SAD-om na već spomenutom sastanku pomoćnika ministra obrane Petra Mihatova u State Departmentu 31. siječnja 2018., sa zamjenikom pomoćnika ministra vanjskih poslova SAD-a Michaelom P. Millerom (bilješka Klasa: OGR. 910-09/18-40/1, Urbroj: 512M1-18-2, od 7. veljače 2018.).

Službeni zahtjev Države Izraela za odobrenje *TPT-a* zaprimljen je u SAD-u 7. lipnja 2018. te je procedura odobrenja potrajala gotovo punih sedam mjeseci, sve do kraja prosinca 2018. godine.

Ni u jednoj službenoj komunikaciji ni s Državom Izraelom niti sa SAD-om do 15. studenoga 2018. nije bilo navedeno da SAD neće odobriti *Third Party Transfer (TPT)* za konfiguraciju aviona koje je ponudila Država Izrael Republici Hrvatskoj.

O prvim poteškoćama vezanim za ishodište *Third Party Transfer (TPT)* Država Izrael izvijestila je Ministarstvo obrane 15. studenoga 2018., uz uvjerenje da će probleme vezane za *TPT* riješiti sa SAD-om.

O ovoj problematici Ministarstvo obrane izvijestilo je predsjednika Vlade Republike Hrvatske i Predsjednicu Republike Hrvatske koji su aktivno radili na rješavanju navedenoga problema.

Na tematskoj sjednici Odbora za obranu Hrvatskoga sabora 13. prosinca 2018. Ministarstvo obrane iscrpno je informiralo Odbor za obranu Hrvatskoga sabora o statusu projekta nabave višenamjenskoga borbenog aviona. Odbor za obranu Hrvatskoga sabora istaknuo je kako su im dane detaljne i jasne informacije o statusu toga projekta.

Ministarstvo obrane 3. siječnja 2019. zatražilo je od Ministarstva obrane Države Izraela službeno očitovanje s rokom do 11. siječnja 2019. je li Država Izrael u mogućnosti isporučiti avione F-16 C/D Barak koji su ponuđeni 3. listopada 2017., a koje je Republika Hrvatska odabrala u transparentnom postupku.

Izaslanstvo Države Izraela 10. siječnja 2019. predvođeno generalnim direktorom Ministarstva obrane Države Izraela Udijem Adamom službeno je izvijestilo Ministarstvo obrane i Vladu Republike Hrvatske da suprotno preuzetoj odgovornosti ne može ishoditi odgovarajuće odobrenje SAD-a za isporuku izraelskih aviona F-16 C/D Barak Republici Hrvatskoj.

Na sjednici Vijeća za obranu održanoj 14. siječnja 2019. Vijeće za obranu preporučilo je Vladi Republike Hrvatske stavljanje izvan snage Odluke kojom je ponuda Države Izraela za nabavu borbenoga aviona bila određena najpovoljnijom te je Vlada Republike Hrvatske 14. siječnja 2019. donijela Odluku kojom je stavljena izvan snage Odluka o nabavi višenamjenskoga borbenog aviona od 29. ožujka 2018.

4. PITANJE VANJSKOPOLITIČKOG POLOŽAJA REPUBLIKE HRVATSKE VEZANO ZA PROVEDENI POSTUPAK

Vežano za navode u Interpelaciji kojima se tvrdi da je postupkom narušen vanjskopolitički položaj Republike Hrvatske navodimo sljedeće:

Potpuno je netočan navod iz Interpelacije kojim se tvrdi da je zbog provedbe ovog procesa narušen međunarodni ugled Republike Hrvatske. I SAD i Država Izrael, uz Republiku Hrvatsku dionici procesa, izrijeком su potvrdili da se za neuspjeh u postizanju dogovora oko dozvole za transfer trećoj strani (*TPT*) Hrvatsku ne može smatrati odgovornom te su naglasili svoju spremnost da i nadalje razvijaju savezničke i partnerske odnose te nastave produbljivati obrambenu suradnju.

Iako je u Hrvatskoj postupak nabave borbenih zrakoplova iznimno medijski popraćen, to nije slučaj ni u SAD-u ni u Izraelu; u potonjoj zemlji zabilježen je manji broj naslova koji ni na koji način ne impliciraju odgovornost Republike Hrvatske ili kritično govore o njezinu međunarodnom ugledu. Štoviše, izraelske novine i portali izvještavaju o neuspjehu Izraela da osigura potrebni *TPT*, zbog čega se Izrael ispričao Hrvatskoj, što je i naslov članaka na portalu israelnationalnews.com od 11. siječnja 2019.

SAD ostaje ključni strateški partner i saveznik Republike Hrvatske na području obrane i vojne suradnje. Među ostalim, to je ponovljeno i tijekom posjeta američkog ministra obrane Jamesa N. Mattisa Republici Hrvatskoj 12. srpnja 2018. godine, kada je Mattis pohvalio odluke hrvatskoga državnog vodstva o nabavi nove vojne opreme i obećao pomoć kod sljedećih koraka modernizacije Hrvatske vojske.

Dana 24. srpnja 2018. godine Hrvatsku je prvi put posjetio predsjednik Države Izraela Reuven Rivlin koji je došao u državni posjet. Zaključeno je da je održavanje prvog državnog posjeta izraelskog predsjednika iznimno važno u kontekstu daljnjeg razvijanja hrvatsko-izraelskih prijateljskih odnosa prema strateškom partnerstvu. Tijekom posjeta, 25. srpnja 2018. godine Predsjednica Republike Hrvatske i Predsjednik Države Izraela održali su zajednički sastanak s predstavnicima Ministarstva obrane Republike Hrvatske i izraelske vojne industrije te se obratili sudionicima Konferencije obrambenih industrija dviju država.

Tijekom proslave Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja 5. kolovoza 2018. među uzvanicima su bili u prisutnosti zapovjednika i pripadnici Nacionalne garde Minnesote, a na proslavu Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja 5. kolovoza 2018. Država Izrael poslala je tri zrakoplova F-16 C/D Barak, od kojih su dva sudjelovala u glavnom letačkom dijelu proslave i letjela u zajedničkoj formaciji sa zrakoplovima Hrvatskog ratnog zrakoplovstva. Sam posjet izraelskih zrakoplova bio je logistički zahtjevan i nalagao prisutnost zračnog tankera za punjenje gorivom izraelskog zrakoplovstva koji je boravio u Hrvatskoj tijekom proslave.

Znakovita je i američka donacija dvaju novih helikoptera UH-60M Black Hawk u vrijednosti od 350 milijuna kuna koje je u listopadu 2018. godine odobrio američki Kongres.

Ističemo da je SAD 7. prosinca 2018. godine i 11. siječnja 2019. godine u priopćenjima jasno naveo kako podržava Republiku Hrvatsku u modernizaciji obrane Republike Hrvatske, što uključuje i prodaju borbenih aviona Republici Hrvatskoj od Države Izraela.

U svojoj izjavi (koju u cijelosti prenosimo u zaključku) veleposlanik SAD-a u Republici Hrvatskoj 28. siječnja 2019. istaknuo je kako je SAD snažno podržavao i kako će nastaviti podržavati hrvatske napore u nabavi borbenih aviona. Navodi kako je SAD podržavao izraelsku prodaju i učinio sve da do nje i dođe.

Nadalje, naglašava kako SAD ni u jednom trenutku nije savjetovao hrvatskoj Vladi da odustane od kupnje izraelskih aviona F-16. Veleposlanik je istaknuo da Vlada Republike Hrvatske ne snosi odgovornost za nerealiziranu prodaju izraelskih aviona i kako je hrvatska Vlada pokazala svoju odlučnost da osigura najbolje zrakoplove za najbolju cijenu te da Republika Hrvatska ostaje ključan strateški partner SAD-u.

5. NAVODI IZ INTERPELACIJE O NEISTINAMA IZNOŠENIM OD STRANE MINISTARSTVA OBRANE

Vezano za navode iz Interpelacije da je Ministarstvo obrane „čitavo vrijeme iznosilo neistine: prvo, tvrdeći da je čitav posao dogovoren ne samo s Izraelom, već i sa SAD-om, a potom, nakon što su u javnost dospjeli dokumenti koji to izriječkom demantiraju, negirajući postojanje tih dokumenata“, ističemo sljedeće:

Vlada Republike Hrvatske i Ministarstvo obrane nikada nisu zaprimili dokument koji govori o nemogućnosti prodaje ili protivljenju SAD-a prodaji izraelskih aviona F-16 C/D Barak Republici Hrvatskoj.

White paper koji se navodi u Interpelaciji odnosi se na dokument (Veleposlanstvo SAD-a) datiran 17. siječnja 2018. godine. Radi se o informaciji o postupku ishoda TPT-a za slučaj da Republika Hrvatska proglašuje odabir platforme F-16, a ne pojedinačno podnesene ponude. Takvim bi postupkom Republika Hrvatska iz postupka isključila ponudu Kraljevine Švedske koja je bila drugi najbolji ponuditelj i prekršila odredbe postupka nabave koje su bile jasno definirane zahtjevom za ponudu 20. srpnja 2017. godine.

Dokaz navedenome je već dijelom citirana izjava američkog veleposlanika Kohorsta: „...Dokument koji sam spomenuo jutros nije tako važan kako ga predstavljaju određeni mediji. Bio je dio naše razmjene s hrvatskim vlastima na tehničkoj razini, i informira o američkoj proceduri transfera za treće strane (TPT), koje se primjenjuju u tim slučajevima. Suprotno nekim novinskim izvješćima, SAD nikad nisu savjetovale hrvatsku Vladu da ne kupi izraelske F-16.“

Vlada Republike Hrvatske ističe da je zahtjevom za ponudu (RFP) određen jasan način komuniciranja u cijelom procesu (adresa, brojevi telefona, telefaks i *e-mail*) te su sve države ponuditelji prihvaćanjem zahtjeva za ponudu preuzele obvezu poštivanja navedenih uvjeta, uključujući određivanje svojih osoba za kontakt.

Osim navedenih službenih načina korespondencije u zahtjevu za ponudu, radi odgovornosti prema procesu, uvažene su i provjerene sve službene i neslužbene korespondencije, medijski napisi i predstavke koje su dolazile u Ministarstvo obrane.

Tako su i sva pitanja i rezerve koje je artikuliralo Veleposlanstvo SAD-a elektroničkom poštom pomoćniku ministra obrane 6. prosinca 2017. razjašnjeni u dodatnim konzultacijama sa SAD-om i Državom Izraelom.

6. RAZLIKE U CIJENI IZ PONUDE I CIJENI KOJU JE OBJAVIO SAD

Vezano za navode iz Interpelacije da do kraja postupka nije bilo potpuno jasno pitanje cijene, navodimo da je vrijednost izraelske ponude javno prezentirana 28. ožujka 2018. na predstavljanju ponuda i ona je iznosila 475 milijuna američkih dolara.

Iznos od 135 milijuna američkih dolara koji je bio naveden u objavi na mrežnim stranicama američkoga Kongresa knjigovodstveni je iznos koji se odnosi na vrijednost 12 bazičnih aviona F-16 C/D i pripadajućeg paketa koje je SAD isporučio Državi Izraelu u razdoblju između 1986. i 1988. godine.

Iznos od 135 milijuna američkih dolara nije vrijednost robe i usluga koje je Država Izrael ponudila Republici Hrvatskoj u postupku nabave višenamjenskoga borbenog aviona.

Avione F-16 C/D Barak od originalne nabave Država Izrael modernizirala je u više navrata, čime im je, uz unaprijeđenu borbenu sposobnost, uvećana i financijska vrijednost.

Ponuda Države Izraela Republici Hrvatskoj sadrži 12 znatno moderniziranih aviona F16 C/D, s potpuno NATO kompatibilnom opremom, radove u svrhu produljenja vijeka uporabe aviona, čime se osigurava njihova operativna uporaba, i cijeli *total package* koji među ostalim uključuje: simulator letenja, obuku pilota i tehničkog osoblja u Izraelu, inicijalni paket pričuvnih dijelova, inicijalni paket naoružanja, paket opreme za zemaljsku potporu letenju, opremu za planiranje i analizu misije, osobnu opremu pilota, tri godine cjelokupne logističke potpore, uključujući nazočnost instruktora u Republici Hrvatskoj, te izgradnju i prilagodbu infrastrukture.

7. ZAKLJUČNO

Iz svega navedenog jasno je da je Vlada Republike Hrvatske ovaj vrlo složen proces vodila sustavno i odgovorno, vodeći se isključivo hrvatskim nacionalnim interesima, u skladu sa Zakonom o obrani i Zakonom o javnoj nabavi.

Važno je naglasiti da nisu preuzete nikakve financijske obveze za Republiku Hrvatsku niti su u ovom postupku za Republiku Hrvatsku nastale ikakve štetne posljedice.

Postupak za odabir višenamjenskoga borbenog aviona proveden je transparentno, s jasnim kriterijima i jednakim uvjetima za sve zainteresirane strane, a otvorena pitanja zbog kojih postupak nije dovršen trebale su riješiti Država Izrael i SAD.

Ministarstvo obrane Države Izraela 10. siječnja 2019. godine istaknulo je:

„Ministarstvo obrane pridaje najveću važnost unaprjeđenju naših bilateralnih odnosa. U ovom kontekstu, inicirali smo projekt lovaca F-16 nadograđenih izraelskim znanjem i tehnologijom.

Ovaj projekt proveli smo u skladu s profesionalnim standardima u okviru ugovora vlade s vladom između naše dvije države.

Nažalost, uvjeti nisu bili spremni i nismo bili u mogućnosti osigurati odgovarajući *TPT* i provesti projekt zbog nepredviđenih okolnosti izvan naše kontrole.

Kroz čitav projekt, Republika Hrvatska i Država Izrael bili su u otvorenom i profesionalnom dijalogu.

Republika Hrvatska je pokazala profesionalizam i ispravnu prosudbu na svakom koraku procesa.

Republika Hrvatska nije mogla utjecati na ovaj ishod i ne može biti odgovorna.

Izraelsko Ministarstvo obrane veseli se daljnjem razvoju plodnih odnosa s Republikom Hrvatskom i učinit će svaki napor da produbi naše odnose na širokom području suradnje.“

U svojoj izjavi 28. siječnja 2019. godine američki veleposlanik Robert Kohorst rekao je:

„Moja jutrošnja izjava medijima nije interpretirana na pravi način pa bih je htio dodatno objasniti. Želio bih istaknuti da Vlada SAD-a odlično surađuje s Hrvatskom i s Vladom Andreja Plenkovića. Jutros smo održali sastanak na kojem smo produktivno razgovarali o nekoliko bilateralnih tema. Isto tako SAD je podupirao i nastavit će podupirati hrvatsku nabavu borbenih zrakoplova. U tom smislu podržavali smo izraelsku prodaju i učinili sve što je u našoj moći da do nje i dođe.

Usko smo surađivali s hrvatskom Vladom tijekom procesa donošenja odluka i u procesu smo razmijenili velik broj e-mailova, dokumenata te održali velik broj sastanaka. Dokument koji sam spomenuo jutros nije tako važan kako ga predstavljaju određeni mediji. Bio je dio naše razmjene s hrvatskim vlastima na tehničkoj razini, i informira o američkoj proceduri transfera za treće strane (*TPT*), koja se primjenjuje u tim slučajevima. Suprotno nekim novinskim izvješćima, SAD nikad nije savjetovao hrvatsku Vladu da ne kupi izraelske F-16.

Odvojeno, SAD je održavao bilateralne razgovore s Izraelom o uvjetima za mogući transfer zrakoplova. Nažalost, kako se ponekad zna dogoditi u pregovorima – i bez ikakve krivnje hrvatske Vlade – SAD i Izrael nisu bili u mogućnosti postići dogovor o uvjetima transfera. Ovo je korak natrag, ali ne i neuspjeh. Ja shvaćam da je Hrvatska i dalje odlučna u planu kupnje borbenih zrakoplova, a mi smo i dalje odlučni podržavati te napore.

Tijekom cijelog procesa hrvatska Vlada pokazala je odlučnost osigurati najbolje zrakoplove za najbolju cijenu. Hrvatska ostaje ključni strateški partner SAD-a i to se neće promijeniti.“

Ističemo da niti jednom radnjom u ovom procesu nije ugrožena dugoročna stabilnost i održivost Hrvatskoga ratnog zrakoplovstva.

Vlada Republike Hrvatske nastavit će s radom na pronalaženju rješenja za zadržavanje sposobnosti nadzvučnog borbenog zrakoplovstva za Oružane snage Republike Hrvatske, koju smo razvili tijekom Domovinskog rata.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim Izvješćem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila mr. sc. Andreja Plenkovića, predsjednika Vlade Republike Hrvatske i Damira Krstičevića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra obrane.

